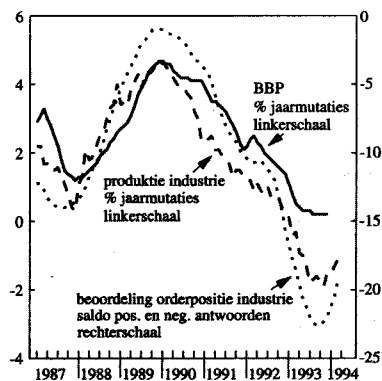

Statistiek

Conjunctuur

De in het Conjunctuurbericht opgenomen indicatoren hebben lange tijd een somber beeld gegeven van de ontwikkeling van de conjunctuur. De eerste signalen van herstel kwamen uit de CBS-enquêtes over verwachtingen van ondernemers en gezinnen. De gegevens in dit Conjunctuurbericht laten nu ook voor andere indicatoren een ombuiging of een omslag van de ontwikkeling zien. Welke betekenis hieraan toegekend moet worden, is niet met zekerheid te zeggen omdat het om maandcijfers gaat waarin ook toevallige omstandigheden een rol kunnen spelen. In dit Conjunctuurbericht wordt wat dieper ingegaan op de meest recente productiecijfers van de industrie, waar eveneens van herstel sprake is. De economische groei, afgemeten aan het volume van het bruto binnenlands produkt, ligt volgens de meest recente cijfers nog steeds bij de nullijn.

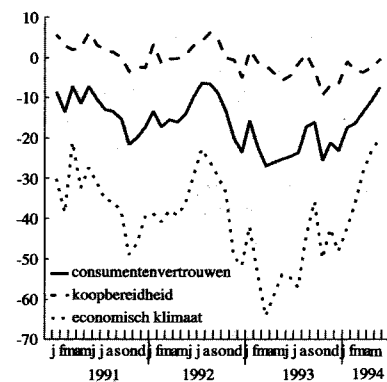
Figuur 1. Bruto binnenlands produkt, produktie industrie en beoordeling orderpositie industrie, 12-maands voortschrijdend gemiddelde

Consumentenvertrouwen

Volgens het Consumenten Conjunctuuronderzoek is het vertrouwen van de consumenten in de ontwikkeling van de economie weer toegenomen. Op de vijf vragen die aan de indicator van het consumentenvertrouwen ten grondslag liggen, werden in mei per saldo 8% meer negatieve dan positieve antwoorden gegeven. In april was dit nog 11%. Vanaf het begin van dit jaar is het consumentenvertrouwen voortdurend verbeterd. Dit

Figuur 2. Consumentenvertrouwen, saldo van positieve en negatieve antwoorden, in % van het totaal

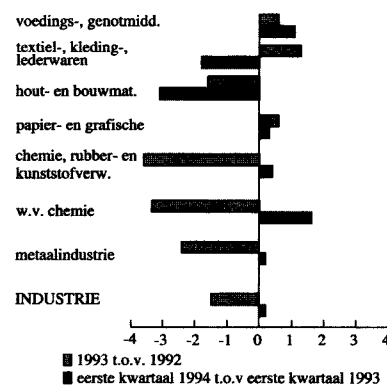
kan worden toegeschreven aan de ontwikkeling van de deelindicator van het economisch klimaat. Deze bestaat uit de beantwoording van twee vragen naar de algemene economische situatie. De verwachtingen van de consumenten over de economische situatie voor de komende twaalf maanden zijn na april 1990 niet meer zo gunstig geweest. De deelindicator van de koopbereidheid, die gebaseerd is op twee vragen naar de eigen financiële situatie en de vraag of de consumenten de tijd gunstig achten grote aankopen te doen, is in de eerste maanden betrekkelijk stabiel.

Herstel industriële produktie

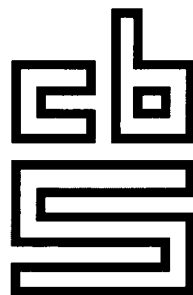
De meest recente cijfers over de industriële produktie duiden op een opmerkelijk herstel. In het eerste kwartaal van 1994 is het produktievolume groter dan in de overeenkomstige periode van vorig jaar. Dit betekent dat voor het eerst na het derde kwartaal van 1992 er weer sprake is van groei, zij het dat deze groei nog zeer bescheiden is (0,2%). In 1993 daalde het produktieniveau met 1,5%. Ook de ontwikkeling van de maandelijkse groeicijfers binnen

het eerste kwartaal is hoopgevend. In januari daalde de produktie met 1%. In februari was het volume nageenog even groot als een jaar eerder. Maart geeft een groei van 2% te zien, het hoogste groeicijfer na juli 1992. In de grafiek is de ontwikkeling over een langere periode weergegeven als procentuele jaarommutatie van het voortschrijdend twaalfmaands gemiddelde. Hierbij is dat gemiddelde geplaatst aan het eind van de periode. De teruggang in de jaren 1982 en 1987 is goed herkenbaar. De laatste top werd bereikt in januari 1990 (4,7%). Hierna zijn de groeicijfers voortdurend afgenomen. Het meest recente dieptepunt ligt in november vorig jaar. Het is opmerkelijk dat de periode van teruggang langer is geweest dan eerder in de jaren tachtig.

Figuur 3. Procentuele volumegroei industriële produktie per bedrijfsklasse

Evenals in 1982/1983 werd het dieptepunt bereikt met een daling van -2%. De meest recente ontwikkelingen geven een betrekkelijk snel herstel aan. De positieve ontwikkeling in het eerste kwartaal van dit jaar wordt met name veroorzaakt door de gunstige gang van zaken in de chemische industrie en in de metaalnijverheid. De voedings- en genotmiddelenindustrie, die het minst deelde in de malaise van vorig jaar, blijft zich positief ontwikkelen. De hout- en bouwmaterialenindustrie hebben te lijden onder de gemelde forse daling van het volume van de produktie in de bouw in de eerste maanden van dit jaar.

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht* van mei 1994, dat is samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS

Kerngegevens recente ontwikkelingen, procentuele mutaties t.o.v. hetzelfde jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1987/91 gemidd.	1992	1993	1993			1994				Trend 2)	
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	jan.	feb.	maart		april
VOLUME-GEGEVENS												
<i>Productie (Kwartaalrekeningen)</i>												
Bruto binnenlands produkt (m.p.)	2,9	1,4	0,2	0,2	0,9	0,3	l
Landbouw en visserij	4,0	0,9	4,3	6,7	3,3	2,3	l+
Nijverheid	2,4	0,1	-1,6	-2,9	-1,2	-0,0	l
Handel, hotel- en restaurantw., rep. bedr.	3,4	0,8	-1,5	-0,7	0,6	-2,8	l
Transport, opslag- en communicatiebedr.	4,4	3,1	2,3	2,2	3,6	1,8	l+
Overige dienstverlening (excl. overh.)	3,3	2,0	2,0	2,1	2,2	2,3	l+
Algemeen overheidsbestuur, enz.	1,0	0,6	0,3	0,3	0,2	0,3	l
<i>Productie (maandindicatoren)</i>												
Delfstoffenwinning	1	0	2	-6	9	6	1	1	3	-2	.	l+
Industrie	3	0	-2	-2	-1	-1	0	-1	0	2	.	l
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2	3	1	0	1	1	l
Textiel-, kleding- en lederindustrie	1	-8	1	-5	7	6	.	-5	.	.	.	l
Papier- en grafische industrie	4	-1	1	1	2	0	l
Chemische industrie	3	2	-3	-6	-5	0	.	2	-1	.	.	-l
Rubber- en kunststofverw. industrie	6	-2	-5	-7	-5	-2	-l
Hout- en bouwmaterialenindustrie	3	0	-2	0	0	-3	.	-4	-6	.	.	l
Basismetalenindustrie	4	0	4	6	4	3	.	3	.	.	.	l+
Elektrotechnische industrie	0	0	-1	-5	0	0	l
Rest metaal- en overige industrie	3	-1	-4	-4	-3	-5	-l
Openbare nutsbedrijven	1	0	-1	-2	-2	0	l
Bouwnijverheid		3	-3	-3	-3	-4	.	-5	-12	.	.	-l
<i>Consumptie</i>												
Binnenlandse gezinsconsumptie	3	2	1	2	2	0	.	2	3	.	.	l
Voedings- en genotmiddelen	2	1	0	1	0	-1	.	-2	1	.	.	l
Duurzame consumptiegoederen	4	1	-3	0	2	-5	.	8	4	.	.	l
Overige goederen en diensten	3	3	2	3	2	2	.	2	3	.	.	l+
<i>Investerings in vaste activa</i>												
Bruto investeringen, totaal	2	1	-3	-2	5	-6	-l
Bedrijven	2	1	-3	-2	5	-7	-l
Overheid	3	5	-1	-3	3	0	l
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>												
Invoer	6	2	.	-1	2	l
Uitvoer	6	2	.	-1	3	l
<i>BBP internationaal</i>												
Verenigde Staten	2,0	2,6	3,0	2,9	2,8	3,1	3,6	l+
Duitsland	3,8	1,2	-1,9	-2,4	-1,4	-0,9	l
Verenigd Koninkrijk	2,0	-0,6	1,9	1,8	2,1	2,3	2,6	l+
Japan	4,9	1,4	0,1	-0,1	0,2	-0,2	l
PRUJZEN												
Consumentenprijsindex	.	3,2	2,6	2,4	2,8	2,7	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	l+
<i>Productenprijzen industrie</i>												
Afzet	.	-1,2	-1,9	-2,4	-1,8	-1,4	-0,9	-0,8	-0,7	-1,0	.	l
Verbruik	.	-3,1	-3,6	-4,5	-3,3	-2,7	-1,3	-1,2	-1,4	-1,3	.	-l
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	19,00	19,32	17,24	18,54	16,69	15,42	13,74	14,00	13,74	13,48	14,97	-l
<i>Regelingslonen</i>												
Particuliere bedrijven	1,8	4,3	3,2	3,4	2,7	2,8	2,3	2,4	2,4	2,3	1,8	l+
Overheid	2,0	3,2	2,5	1,7	1,5	2,4	1,6	1,7	1,7	1,6	1,2	l+
Gepremieerde en gesubsidieerde sector	2,1	4,0	3,7	4,8	2,8	2,8	2,4	2,5	2,4	2,4	0,4	l+
<i>Wisselkoersen (in gld.)</i>												
Amerikaanse dollar (1)	1,96	1,76	1,86	1,81	1,89	1,89	1,93	1,95	1,95	1,90	1,91	l++
Duitse mark (1)	1,127	1,126	1,123	1,122	1,124	1,122	1,122	1,120	1,121	1,124	1,123	l
Engelse pond (1)	3,37	3,10	2,79	2,79	2,84	2,82	2,88	2,91	2,88	2,84	2,83	-l
Japane yen (100)	1,43	1,39	1,68	1,65	1,79	1,74	1,80	1,75	1,83	1,81	1,84	l++
OVERIGE INDICATOREN												
Consumentenvertrouwen 1) (in %)	1	-14	-22	-25	-19	-23	-16	-18	-16	-14	-11	.
Economisch klimaat	-4	-36	-50	-56	-46	-47	-36	-42	-36	-28	-23	.
Koopbereidheid	5	1	-4	-5	-1	-8	-3	-1	-3	-4	-3	.
Koersindex voor aandelen, algemeen	4	5	16	5	21	36	37	44	39	28	28	l++
Uitgesproken faillissementen	-2	24	27	31	33	12	13	18	16	7	-2	l++
<i>Conjunctuuriest</i>												
Industrie												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)	-7	-16	-22	-24	-20	-22	-12	-14	-13	-9	.	.
Orderpositie (4e kw. 1993=100)	116	115	102	102	101	100	102	102	101	103	.	-l
Bezettingsgraad (in %)	85	83	81	81	81	80	83	-l
Zakelijke dienstverlening												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)
Computer servicebureaus	.	-36	-26	-51	-44	5
Ingenieurs- en architectenbur.	.	-11	-21	-29	-15	-29
Economische adviesbureaus	.	-12	-14	-18	-11	-13
<i>Arbeidsmarkt</i>												
Aantal banen van werknemers (x 1000)	5206	5551	5545	5580	5566	5487	l
Aantal vacatures (x 1000)	.	67	39	44	34	32	-l
Geregistreerde werklozen 3) (x 1000)	.	336	415	394	421	453	520	495	520	500	.	l++
Idem, in % van de totale beroepsbevolking	.	5,3	6,5	6,2	6,6	7,1	8,1	7,7	8,1	7,8	.	l++
Aantal werkloosheidsuitkeringen (x 1000)	.	587	660	634	654	702	769	758	776	774	.	l++
Aantal uren uitzendkrachten	.	-6	-10	-9	-10	-12	-1	-l
<i>Geld en krediet</i>												
Spaartegoeden	4,7	.	.	9,0	2,9	2,8	3,2	2,7	3,5	3,3	.	.
Binnenlandse liquiditeitsmassa	8	6	7	7	7	7	.	9	9	.	.	l++

1) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal; 2) Trend: procentuele jaarmutatie van het meest recente voortschrijdende 12-maands gemiddelde; --l: kleiner dan -5%; -l: tussen -5% en -2%; l: tussen -2% en +2%; l+: tussen 2% en 5%; l++: groter dan 5%. 3) Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. De gegevens zijn niet voor het seizoen gecorrigeerd.